

De paradox van Europa: racisme verboden, mensen uitsluiten verplicht!

Tabel 1: overzicht sancties faciliteren van verblijf

	België	Duitsland	Italië	Nederland	Spanje	VK
Wetgevend kader	Asiel- en immigratiewet	Verblijfs-wet	Regeling openbare orde	Strafwet	Vreemdelingenwet	Immigratie-wet
Enkel strafbaar feit indien winst oogmerk?	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Enkel boete mogelijk?	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
Combinatie boete en celstraf mogelijk?	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Ja
Min./ max. boete	1.700/ 6.000 €	Onduidelijk	Max. 15.494 €	Max. 78.000 €	10.000/100.000 €	Onduidelijk
Min./ max. celstraf	8 dagen/ 1 jaar	Max. 5 jaar	Max. 4 jaar	Max. 4 jaar	Niet van toepassing	6 maanden/ 14 jaar

Tabel 2: toegang tot dringende medische zorg in de zes onderzochte landen

	België	Duitsland	Italië	Nederland	Spanje	VK
Jaartal eerste wetgeving	1964	1998	1998	1998	2003	1999
Bevoegdheids-niveau	Federaal	Regionaal en lokaal	Regionaal	Nationaal	Regionaal	Nationaal
Financierings-mechanisme	Gezondheid verzekering	Gezondheid verzekering	Overheid via taxen	Gezondheid verzekering	Overheid via taxen	Overheid via taxen
Gratis toegang tot spoeddienst ziekenhuis?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Toegang tot ambulante gezondheids-zorg?	Ja	Enkel ngo *	Enkel ngo *	Ja	**	Enkel ngo *
Ambulante gezondheids-zorg gratis?	Ja	Ja	Ja	Nee	**	Ja

* In al deze landen is de niet-gouvernementele organisatie (ngo) Rode Kruis actief. In het VK biedt ook Hatzola (vrijwilligersorganisatie voor dringende medische hulpverlening gericht naar Joodse gemeenschappen) hulp aan irreguliere migranten.

** Niet vastgelegd bij wet, vooral vrijwilligersorganisaties nemen een actieve rol op in het verstrekken van dringende medische zorg aan mensen zonder wettig verblijf. Deze zorg is gratis.

Tabel 3: zorg waartoe irreguliere migranten toegang hebben

	Ongevallen en noodsituaties	Zwanger- en moederschap	Tuberculose (tbc) behandeling	HIV/AIDS	Basiszorg	Mentale zorg
België	X	X	X	X	(X)	
Duitsland	X		X			
Italië	X	X	X	X	X	X
Nederland	X	X	X	X	X	
Spanje	X	X	X	X	X	X
VK	X		X			

X= volledige toegang – (X)= toegang met een aantal uitzonderingen

Tabel 4: recht op onderwijs voor mensen zonder wettig verblijf

	België	Duitsland	Italië	Nederland	Spanje	VK
Bevoegdheidsniveau	Regionaal	Regionaal	Nationaal	Nationaal	Regionaal en lokaal	Nationaal
Implementatie EVRM	1955	1957	1955	1954	1990	1954
Expliciet recht?	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee
Verplicht onderwijs	6-18 jaar	6-16 jaar	6-16 jaar	5-18 jaar	6-16 jaar	5-16 jaar
Recht op onderwijs +18 jaar?				(X)		
Toegang tot kleuteronderwijs?	X	(X)			(X)	
Toegang tot LO?	X	(X)	X	X	(X)	X
Toegang tot SO?	X	(X)	X	X	(X)	X
Toegang tot tertiair onderwijs?	B			(X)	B	

X= toegang – (X)= toegang met voorwaarden – B= beperkte toegang

39 In Nederland betreft het de voorwaarde dat men moet ingeschreven zijn vóór de leeftijd van 18 jaar; Duitsland en Spanje stellen het indienen van medische gegevens (respectievelijk medisch dossier en vaccinatieschema) als voorwaarde voor deelname aan het verplicht onderwijs (FRA, 2011a).

40 In België hebben kinderen tot de leeftijd 18 jaar ook toegang tot tertiair onderwijs. Het Spaanse Grondwettelijk Hof oordeelde in 2007 dat kinderen t.e.m. 18 jaar zonder wettig verblijf recht hebben op niet-verplicht onderwijs (Sotés-Elizalde, 2010).

Tabel 5: bovenlokale regelgeving t.o.v. de Gentse praktijk

	België	Gent
Tewerkstellen irreguliere migranten verboden?	Ja	Ja
Huisvesten irreguliere migranten		
Toegang tot private accommodatie verboden?	Ja	Gedoogbeleid
Toegang tot sociale woningen verboden?	Ja	Ja
Toegang tot daklozenopvang verboden?	Nee	Nee
Recht op toegang tot gezondheid voor irreguliere migranten		
ingeval ongevallen en noodsituatie?	Ja	Ja
Ingeval zwanger- en moederschap?	Ja	Ja
Ingeval tbc-behandeling?	Ja	Ja
Ingeval HIV-/ aids-behandeling?	Ja	Ja
Ingeval basiszorg?	Beperkt	Ja
Ingeval mentale zorg?	Nee	Ja
Recht op toegang tot educatie voor irreguliere migranten		
Toegang tot kleuteronderwijs?	Nee	Ja
Toegang tot LO?	Ja	Ja
Toegang tot SO?	Ja	Ja
Toegang tot tertiair onderwijs?	Nee	Inburgering

Tabel 7: bovenlokale regelgeving t.o.v. de Frankfurtse praktijk

	Duitsland	Frankfurt
Tewerkstellen irreguliere migranten verboden?	Ja	Controles
Huisvesten irreguliere migranten		
Toegang tot private accommodatie verboden?	Ja	Controles
Toegang tot sociale woningen verboden?	Ja	Ja
Toegang tot daklozenopvang verboden?	Ja	Ja
Recht op toegang tot gezondheid voor irreguliere migranten		
ingeval ongevallen en noodsituatie?	Ja	Ja
Ingeval zwanger- en moederschap?	Nee	Nee
Ingeval tbc-behandeling?	Ja	Ja
Ingeval HIV-/ aids-behandeling?	Nee	Nee
Ingeval basiszorg?	Nee	Beperkt
Ingeval mentale zorg?	Nee	Nee
Recht op toegang tot educatie voor irreguliere migranten		
Toegang tot kleuteronderwijs?	Nee	Nee
Toegang tot LO?	Ja	Beperkt
Toegang tot SO?	Ja	Beperkt
Toegang tot tertiair onderwijs?	Nee	Nee

Tabel 9: bovenlokale regelgeving t.o.v. de Milanese praktijk

	Italië	Milaan
Tewerkstellen irreguliere migranten verboden?	Ja	Ja
Huisvesten irreguliere migranten		
Toegang tot private accommodatie verboden?	Ja	Gedooogbeleid
Toegang tot sociale woningen verboden?	Ja	Ja
Toegang tot daklozenopvang verboden?	Ja	Nee
Recht op toegang tot gezondheid voor irreguliere migranten		
ingeval ongevallen en noodsituatie?	Ja	Ja
Ingeval zwanger- en moederschap?	Ja	Ja
Ingeval tbc-behandeling?	Ja	Ja
Ingeval HIV-/ aids-behandeling?	Ja	Ja
Ingeval basiszorg?	Ja	Ja
Ingeval mentale zorg?	Ja	Ja
Recht op toegang tot educatie voor irreguliere migranten		
Toegang tot kleuteronderwijs?	Nee	Ja
Toegang tot LO?	Ja	Ja
Toegang tot SO?	Ja	Ja
Toegang tot tertiair onderwijs?	Nee	Nee

Tabel 11: bovenlokale regelgeving t.o.v. de Rotterdamse praktijk

	Nederland	Rotterdam
Tewerkstellen irreguliere migranten verboden?	Ja	Controles
Huisvesten irreguliere migranten		
Toegang tot private accommodatie verboden?	Ja	Controles
Toegang tot sociale woningen verboden?	Ja	Ja
Toegang tot daklozenopvang verboden?	Nee	Grotendeels
Recht op toegang tot gezondheid voor irreguliere migranten		
ingeval ongevallen en noodsituatie?	Ja	Ja
Ingeval zwanger- en moederschap?	Ja	Beperkt
Ingeval tbc-behandeling?	Ja	Ja
Ingeval HIV-/ aids-behandeling?	Ja	Ja
Ingeval basiszorg?	Ja	Beperkt
Ingeval mentale zorg?	Nee	Nee
Recht op toegang tot educatie voor irreguliere migranten		
Toegang tot kleuteronderwijs?	Nee	Nee
Toegang tot LO?	Ja	Ja
Toegang tot SO?	Ja	Ja
Toegang tot tertiair onderwijs?	Beperkt	Nee

Tabel 13: bovenlokale regelgeving t.o.v. de Barcelonese praktijk

	Spanje	Barcelona
Tewerkstellen irreguliere migranten verboden?	Ja	Ja
Huisvesten irreguliere migranten		
Toegang tot private accommodatie verboden?	Ja	Gedooogbeleid
Toegang tot sociale woningen verboden?	Ja	Ja
Toegang tot daklozenopvang verboden?	Ja	Nee
Recht op toegang tot gezondheid voor irreguliere migranten		
ingeval ongevallen en noodsituatie?	Ja	Ja
Ingeval zwanger- en moederschap?	Ja	Ja
Ingeval tbc-behandeling?	Ja	Ja
Ingeval HIV-/ aids-behandeling?	Ja	Ja
Ingeval basiszorg?	Ja	Ja
Ingeval mentale zorg?	Ja	Ja
Recht op toegang tot educatie voor irreguliere migranten		
Toegang tot kleuteronderwijs?	Ja	Ja
Toegang tot LO?	Ja	Ja
Toegang tot SO?	Ja	Ja
Toegang tot tertiair onderwijs?	Beperkt	Ja

Tabel 15: bovenlokale regelgeving t.o.v. de Londense praktijk

	VK	Londen
Tewerkstellen irreguliere migranten verboden?	Ja	Controles
Huisvesten irreguliere migranten		
Toegang tot private accommodatie verboden?	Ja	Controles
Toegang tot sociale woningen verboden?	Ja	Ja
Toegang tot daklozenopvang verboden?	Ja	Ja
Recht op toegang tot gezondheid voor irreguliere migranten		
ingeval ongevallen en noodsituatie?	Ja	Beperkt
Ingeval zwanger- en moederschap?	Nee	Nee
Ingeval tbc-behandeling?	Ja	Beperkt
Ingeval HIV-/ aids-behandeling?	Nee	Nee
Ingeval basiszorg?	Nee	Nee
Ingeval mentale zorg?	Nee	Nee
Recht op toegang tot educatie voor irreguliere migranten		
Toegang tot kleuteronderwijs?	Nee	Nee
Toegang tot LO?	Ja	Beperkt

Tabel 17: overzicht inclusie en exclusieve steden m.b.t. restrictieve regelgeving

	Inclusieve steden			Exclusieve steden		
	Gent	Milaan	Barcelona	Frankfurt	Rotterdam	Londen
Tewerkstellen irreguliere migranten verboden?	Ja	Ja	Ja	Controle	Controle	Controle
Huisvesten irreguliere migranten						
Toegang tot private accommodatie verboden?	Gedoogd	Gedoogd	Gedoogd	Controle	Controle	Controle
Toegang tot sociale woningen verboden?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Toegang daklozenopvang verboden?	Nee	Nee	Nee	Ja	*	Ja
Recht op toegang tot gezondheid voor irreguliere migranten						
ingeval ongevallen en noodsituatie?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Beperkt
Ingeval zwanger- en moederschap?	Ja	Ja	Ja	Nee	Beperkt	Nee
Ingeval tbc-behandeling?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Beperkt
Ingeval HIV-/ aids-behandeling?	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee
Ingeval basiszorg?	Ja	Ja	Ja	Beperkt	Beperkt	Nee
Ingeval mentale zorg?	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Recht op toegang tot educatie voor irreguliere migranten						
Toegang tot kleuteronderwijs?	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Toegang tot LO?	Ja	Ja	Ja	Beperkt	Ja	Beperkt
Toegang tot SO?	Ja	Ja	Ja	Beperkt	Ja	Beperkt
Toegang tot tertiair onderwijs?	**	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee

* = grotendeels

** = vooral

Tabel 18: kenmerken van inclusieve en exclusieve steden m.b.t. restrictieve regelgeving

	Inclusieve steden	Exclusieve steden
Policy	Argumenten die verwijzen naar inclusie, het verlenen van hulp aan irreguliere migranten: <ul style="list-style-type: none"> - Humanitaire en ethische overwegingen - In functie van het bereiken van de beleidsdoelen van de stad: sociale cohesie - Uit noodzaak voor een efficiënt management van de publieke voorzieningen 	Argumenten die verwijzen naar exclusie, het verbieden van hulp aan irreguliere migranten: <ul style="list-style-type: none"> - Verplichting om bovenlokale wetgeving na te leven - In functie van het bereiken van de beleidsdoelen stad: openbare orde - Uit noodzaak voor een efficiënt management van de publieke voorzieningen
Polity	Factoren m.b.t. de inrichting van het bestuur die het verlenen van hulp aan irreguliere migranten bevorderen: <ul style="list-style-type: none"> - Investeren van eigen middelen (stadspersoneel en/ of subsidies aan organisaties) voor het verlenen van hulp aan irreguliere migranten - Bevoegdheden op lokaal niveau en mate van lokale autonomie - Mate van publieke politieke mobilisatie 	Factoren m.b.t. de inrichting van het bestuur die het verbieden van hulp aan irreguliere migranten bevorderen: <ul style="list-style-type: none"> - Investeren van eigen middelen (stadspersoneel en/ of subsidies aan organisaties) voor het verbieden van hulp aan irreguliere migranten - Bevoegdheden op lokaal niveau en mate van lokale autonomie - Mate van publieke politieke mobilisatie
Politics	Politieke coalitie op het stedelijke niveau: (centrum) links	Politieke coalitie op het stedelijke niveau: (centrum) rechts
People	Factoren die ertoe leiden dat irreguliere migranten meer toegang hebben tot diensten/ voorzieningen: <ul style="list-style-type: none"> - Toegang tot informatie - Niet moeten tonen van verblijfsdocumenten - Gratis hulpverlening - Open/ verdraagzame houding publieke opinie 	Factoren die ertoe leiden dat irreguliere migranten minder toegang hebben tot diensten/ voorzieningen: <ul style="list-style-type: none"> - Gebrek aan informatie - Angst - Gebrek aan financiële middelen - Racistische/ onverdraagzame houding publieke opinie (vb. meldingsplicht)

Tabel 29: kenmerken van inclusieve en exclusieve steden m.b.t. antiracismebeleid

	Inclusieve steden	Exclusieve steden
Policy	Argumenten die verwijzen naar inclusie m.b.t. antiracisme en/of antidiscriminatiebeleid: <ul style="list-style-type: none"> - racisme en discriminatie moeten aangepakt worden (preventie en repressie); - focus op Mensenrechten en sociale cohesie. 	Argumenten die verwijzen naar exclusie m.b.t. antiracisme en/of antidiscriminatiebeleid: <ul style="list-style-type: none"> - geen duidelijk antiracisme/ antidiscriminatiebeleid; - focus op invalshoek veiligheid.
Polity	Factoren m.b.t. de inrichting van het bestuur die de aanpak van racisme/discriminatie bevorderen: <ul style="list-style-type: none"> - beschikken over een meldpunt; - acties door verschillende stadsdiensten; - samenwerking met en subsidies aan ngo's. 	Factoren m.b.t. de inrichting van het bestuur die de aanpak van racisme/ discriminatie belemmeren: <ul style="list-style-type: none"> - beschikken over een meldpunt; - geen/ beperkte acties door stadsdiensten; - geen/ beperkte samenwerking met ngo's.
Politics	<ul style="list-style-type: none"> - Beleidsverantwoordelijken: (centrum) links. - Beleidsvoering: transversaal. - Weinig politieke controverse in gemeenteraad. 	<ul style="list-style-type: none"> - Beleidsverantwoordelijken: (centrum) rechts. - Beleidsvoering: coronaal - Weinig politieke controverse of grote controverse vanuit oppositie.
People	Factoren die het voorkomen van racisme positief beïnvloeden: <ul style="list-style-type: none"> - sterke inzet op racismebestrijding; - goede kennis van de regelgeving door praktijkwerkers en (irreguliere) burgers; - niet uitsluiten van (irreguliere) migranten; - overheersende positieve publieke perceptie m.b.t. migranten; - overheersende open visie m.b.t. migranten. 	Factoren die het voorkomen racisme negatief beïnvloeden: <ul style="list-style-type: none"> - geen/ beperkte inzet op racismebestrijding; - geen/ beperkte kennis van regelgeving door praktijkwerkers en (irreguliere) burgers; - uitsluiten van (irreguliere) migranten; - overheersende negatieve publieke perceptie m.b.t. migranten; - overheersende negatieve of gesloten visie m.b.t. migranten.